

C-194

Green Deal Waterstof Symbiose in de Delta Regio

Partijen

1. De Minister van Economische Zaken, de heer H.G.J. Kamp en de Staatssecretaris van Infrastructuur en Milieu, mevrouw S.A.M. Dijkma, beiden handelend in hun hoedanigheid van bestuursorgaan, samen hierna te noemen: Rijksoverheid;
2. Dow Benelux B.V., te dezen vertegenwoordigd door de heer A. van Beek, directeur, hierna te noemen: Dow;
3. Yara Sluiskil B.V., te dezen vertegenwoordigd door de heer J. Sletten, directeur, hierna te noemen: Yara;
4. ICL-IP Terneuzen B.V., te dezen vertegenwoordigd door de heer E.A.A. Engels, directeur, hierna te noemen: ICL-IP;
5. Gasunie Transport Services, te dezen vertegenwoordigd door de heer B.J. Hoevers, Manager Network Development, hierna te noemen: GTS;

Partijen 2 tot en met 5 hierna te noemen: Private partijen;

6. Provincie Zeeland, te dezen vertegenwoordigd door gedeputeerde de heer B.J. de Reu, hierna te noemen: Provincie;
7. N.V. Economische Impuls Zeeland, te dezen vertegenwoordigd door de heer J.D. ten Voorde, directeur, hierna te noemen: Impuls;
8. Zeeland Seaports, te dezen vertegenwoordigd door de heer J.P.D.M. Lagasse, directeur, hierna te noemen: ZSP;

Hierna allen samen te noemen: Partijen.

Algemene overwegingen

1. Om onze welvaart ook voor toekomstige generaties te behouden is het nodig om het concurrentievermogen van onze economie te versterken en tegelijkertijd de belasting van het milieu en de afhankelijkheid van fossiele energie en schaarse grondstoffen te verminderen.
2. Creativiteit, ondernemerschap en innovatie zijn essentieel om deze omslag naar groene groei mogelijk te maken. Bedrijven, burgers en maatschappelijke organisaties nemen volop concrete initiatieven voor vergroening van economie en samenleving. Met de Green Deal Aanpak wil het kabinet deze dynamiek in de samenleving op groene groei optimaal benutten.
3. Green Deals bieden bedrijven, burgers en organisaties een laagdrempelige mogelijkheid om samen met de overheid te werken aan groene groei. Initiatieven uit de samenleving staan daarbij aan de basis. Daar waar deze tegen belemmeringen aanlopen die volgens initiatiefnemers kunnen worden aangepakt op rijksniveau, wil het kabinet zich inzetten deze weg te nemen of op te lossen om zo deze initiatieven te faciliteren en te versnellen. In een Green Deal leggen partijen hierover concrete afspraken schriftelijk vast.
4. De resultaten van een Green Deal kunnen gebruikt worden bij andere, vergelijkbare projecten, waardoor er navolging kan plaatsvinden en de reikwijdte van een Green Deal kan worden vergroot zonder dat daar specifieke ondersteuning vanuit de Rijksoverheid tegenover staat.

Specifieke overwegingen

1. Smart Delta Resources (SDR) is een samenwerkingsverband van elf energie- en grondstof-intensieve bedrijven in de zuidwestelijke deltaregio - Arcelor Mittal Gent, Cargill, Delta, Dow, ICL-IP, Lamb Weston-Meijer, Sabic Bergen op Zoom, Trinseo, Suiker Unie, Yara en Zeeland Refinery. Daarnaast maken ook de provincie Zeeland, Zeeland Seaports en Impuls (facilitator) onderdeel uit van SDR.
2. SDR betreft een unieke samenwerking gericht op industriële symbiose. Doelen van het Smart Resources programma omvatten het verbeteren van de regionale competitiviteit en concurrentiepositie van de procesindustrie, het aantrekkelijker maken van het regionale vestigingsklimaat en het veiligstellen en waar mogelijk uitbreiden van de regionale werkgelegenheid.
3. SDR wil via cross-sectorale energie- en grondstofconcepten in de regionale procesindustrie een bijdrage leveren aan duurzaamheidsdoelstellingen o.a. op gebied van klimaat, energie- en grondstofbesparingen. Ook beoogt de industrie gezamenlijk de regio te positioneren als Europees voorbeeld voor slimme energie- en grondstof- oplossingen en als groeiregio en wil men gezamenlijk anticiperen op en gebruik maken van de Europese groei-agenda.
4. Themagebieden van het SDR initiatief omvatten energie, grondstoffen (o.a. waterstof, methaan, syngas), water, reststromen en restwarmte. Betrokken procesindustrie omvat vooralsnog de chemie, basismetaal, energiesector, food industrie en partners in de waardeketen. Primaire inzet van het initiatief betreft het ontwikkelen van een concrete agenda met reële business cases.
5. Eén van de potentiële business cases binnen SDR betreft de waterstof symbiose tussen Dow, Yara en ICL-IP. De waterstof symbiose is de uitwisseling van waterstof tussen bedrijven via een daartoe geëigende leidingen infrastructuur. Deze symbiose zou een eerste belangrijke stap kunnen vormen voor een mogelijke waterstof infrastructuur, waarmee meerdere partijen met een waterstof vraag- en/ of aanbod zouden kunnen worden verbonden in deze Delta regio.
6. Dow, Yara en ICL-IP beogen in een eerste stap onderling een infrastructurele waterstofverbinding te realiseren, waarbij circa 4,5 kton/jaar waterstof die vrijkomt uit de kraker-processen van Dow een hoogwaardig toepassing als grondstof krijgt in de productieprocessen bij Yara en ICL-IP.
7. Het fysiek verbinden van Dow met Yara en ICL-IP zou vanaf de tweede helft van 2017 kunnen plaatsvinden via een bestaande gastransportleiding van Gasunie Transport Services (GTS), die onder het Kanaal bij Terneuzen doorloopt vanuit Dow langs ICL-IP naar Yara. Er zullen enkele aanvullende maatregelen nodig zijn om de nieuwe transportfunctie in werking te zetten.
8. De realisatie van de waterstof symbiose zal voor de bedrijven gezamenlijk leiden tot forse dalingen in het energieverbruik (gasverbruik) en een aanzienlijke CO₂-reductie in de totale symbiose envelop:
 - a. Het energieverbruik in 1e fase neemt af met circa 0,15 PJ per jaar (~ gasverbruik van ongeveer 3.000 huishoudens).
 - b. De hoogwaardige inzet waterstof als grondstof geeft een CO₂-reductie van ~ 10 kTon/jaar.
 - c. Het huidige waterstoftransport per vrachtauto (ca. 150-200 ton/jaar) naar ICL-IP neemt met 70-80% af.
 - d. Bij succes van de eerste fase ontstaat potentieel voor opschaling naar de 2e fase van de waterstof symbiose – met een orde grootte van een meervoud van fase 1 – en mogelijk zelfs naar een regionale waterstofrotonde.
9. De waterstof symbiose versterkt de industriële samenwerking en levert de volgende voordelen op voor betrokken partijen:
 - a. Het voordeel voor Dow is dat de waterstof, een bijproduct uit de kraker-processen, een hoogwaardiger toepassing kan krijgen. In plaats van brandstof bij Dow wordt de waterstof ingezet als grondstof bij Yara.
 - b. Yara vermijdt door de inzet van waterstof van Dow in haar ammoniakfabriek(en) een gedeelte waterstofproductie uit aardgas (methaan). Daarnaast ontstaan additionele mogelijkheden voor procesoptimalisatie.
 - c. ICL-IP verkrijgt een goedkopere inzet van waterstof, omdat waterstof van Dow via een directe aanvoerleiding wordt ingezet zodat minder waterstofaanvoer via wegtransport noodzakelijk wordt. Daardoor wordt de externe veiligheid verbeterd.

10. De realisatie van de waterstof symbiose heeft een gezond economisch perspectief, indien minimaal wordt voldaan aan de volgende randvoorwaarden:
 - a. Deze waterstof symbiose, die per saldo energie bespaart, kan energiebelasting-neutraal worden uitgevoerd zodat deze niet leidt tot een hogere afdracht.
 - b. De tariefstelling voor gebruik van de gastransportleiding van GTS is gebaseerd op de tariefstelling van het landelijk gastransportnet.
11. Het ministerie van Economische Zaken, de provincie Zeeland, Impuls en Zeeland Seaports onderkennen het belang van de waterstofkoppeling in de context van Groene Groei voor een sterke duurzame economie (Kamerbrief EZ, 28 maart 2013), regionale verankering van het bedrijfsleven en aantrekkelijkheid voor het regionale vestigingsklimaat. Zij zullen zich daarom proactief inzetten om deze waterstof symbiose te helpen realiseren en mogelijke barrières voor implementatie te overbruggen.

Komen het volgende overeen:

1. Doel

Artikel 1. Doel

Partijen beogen met elkaar samen te werken zodat de waterstof symbiose tussen Dow, Yara en ICL-IP wordt gerealiseerd, in het perspectief van een circulaire economie waarbij het regionaal vestigingsklimaat wordt versterkt en de grondstofvoorziening verduurzaamd. Binnen de totale symbiose envelop wordt beoogd de volgende doelen te bereiken:

- a. De realisatie van de waterstof symbiose leidt voor de bedrijven gezamenlijk tot een forse daling in het energieverbruik (circa 0,15 PJ/jaar - gasverbruik van ongeveer 3.000 huishoudens) en een aanzienlijke CO₂-reductie van ~ 10 kTon/jaar door de inzet van waterstof als grondstof.
- b. Een verbetering van de externe veiligheid door de afname van het wegtransport voor waterstoflevering aan ICL-IP. Indien waterstof afkomstig van Dow kan worden ingezet in het productieproces van ICL-IP zal het huidige waterstof-transport per vrachtauto (ca. 150-200 ton/jaar) naar ICL-IP afnemen met circa 70-80%. Zuivering van de gasstroom is noodzakelijk voor inzet bij ICL-IP.
- c. Op basis van ervaring zullen Partijen bezien of er potentieel ontstaat voor opschaling naar de 2e fase van de waterstof symbiose tussen Dow, Yara en ICL-IP en mogelijk zelfs naar een regionale waterstofrotonde met andere industriële partijen. Realisatie van fase 2 is onder voorbehoud van haalbaarheid en rentabiliteit van de business case.

2. Inzet en acties

Artikel 2. Inzet en acties ministerie van Economische Zaken (EZ)

1. EZ zal zich proactief inzetten om deze waterstof symbiose te helpen realiseren en mogelijke barrières voor de implementatie weg te nemen.
2. EZ zal zich proactief inzetten om GTS in staat te stellen om transport van waterstof door de gastransportleiding van GTS ter hand te nemen en zal bezien of dit mogelijk is binnen het bestaande wettelijk kader of eventueel met aanpassing van lagere regelgeving.
3. EZ zal in overleg met het ministerie van Financiën bevorderen dat de private partijen contact kunnen leggen met de Belastingdienst zodat wordt bezien of de waterstof symbiose kan worden beschouwd als energiebelasting neutraal, vanwege feedstock tolling van Dow aan Yara en ICL-IP.

Artikel 3. Inzet en acties Dow

1. Dow zal zich inspannen om de waterstof symbiose te realiseren. Dow zal in die context zorgdragen voor engineering van de uitkoppeling, voor benodigde aanpassingen in gas- en procescontrol en voor realisatie van een veilige uitkoppelingsconstructie van de waterstof uit haar kraker(s). Verder zal Dow in samenspraak met GTS zorgdragen voor de benodigde leidinginfrastructuur voor verbinding met de GTS-leiding.
2. Dow zal on-site zorgdragen dat wordt voldaan aan integriteits- en veiligheidseisen voor aanpassing, beheer en onderhoud van de leidinginfrastructuur.

Artikel 4. Inzet en acties Yara

1. Yara zal zich inspannen om de waterstof symbiose te realiseren. Yara zal in die context zorgdragen voor engineering van de inkoppeling, voor benodigde aanpassingen in gas- en procescontrol en voor realisatie van een veilige inkoppelingsconstructie van de waterstof in haar ammoniakfabriek. Verder zal Yara in samenspraak met GTS zorgdragen voor de benodigde leidinginfrastructuur voor verbinding met de GTS-leiding.
2. Yara zal on-site zorgdragen dat wordt voldaan aan integriteits- en veiligheidseisen voor aanpassing, beheer en onderhoud van de leidinginfrastructuur.

Artikel 5. Inzet en acties ICL-IP

1. ICL-IP zal zich inspannen om de waterstof symbiose te realiseren mits dit technisch en bedrijfs-economisch haalbaar is voor ICL-IP. Indien realisatie haalbaar is, zal ICL-IP zorgdragen voor engineering van de inkoppeling, voor benodigde aanpassingen in gas- en procescontrol en voor realisatie van een veilige inkoppelingsconstructie van de waterstof in haar productieproces. Verder zal ICL-IP in samenspraak met GTS zorgdragen voor de benodigde leidinginfrastructuur voor verbinding met de GTS-leiding.
2. ICL-IP zal on-site zorgdragen dat wordt voldaan aan integriteits- en veiligheidseisen voor aanpassing, beheer en onderhoud van de leidinginfrastructuur.

Artikel 6. Inzet en acties GTS

1. GTS zal onderzoeken of binnen de wettelijke mogelijkheden de industriële symbiose is te realiseren door inzet van de bestaande gastransportleiding van GTS. Indien partijen van oordeel zijn dat dit mogelijk is binnen de wet- en regelgeving, zal GTS zorgdragen voor de benodigde modificaties aan de gastransportleiding en zal GTS in samenspraak met Dow, Yara en ICL-IP zorgdragen voor veilige aansluiting van deze gastransportleiding op de methaan- en waterstof-houdende gasstroom van Dow richting Yara en ICL-IP.
2. GTS zal met betrokken private partijen zorgdragen dat wordt voldaan aan integriteits- en veiligheidseisen voor aanpassing, beheer en onderhoud van de betreffende leidinginfrastructuur.

Artikel 7. Inzet en acties provincie Zeeland

1. De provincie Zeeland zal zich proactief inzetten om deze waterstof symbiose te helpen realiseren en mogelijke barrières voor implementatie te overbruggen.
2. De provincie Zeeland is bereid een subsidiebudget van maximaal € 200.000,- te reserveren voor de opschalingsstudie voor de 2e fase van de waterstof symbiose onder de voorwaarde dat een te verstrekken subsidie niet in strijd is met de provinciale subsidie- en de Europese staatssteunregels. Betrokken bedrijven dienen daarvoor een subsidieaanvraag in te dienen bij de provincie Zeeland.

Artikel 8. Inzet en acties Impuls

1. Impuls zal zich proactief inzetten om deze waterstof symbiose te helpen realiseren en mogelijke barrières voor implementatie weg te nemen.
2. Impuls zal de totstandkoming van de waterstof symbiose ondersteunen door overleg tussen Partijen te faciliteren door het secretariaat van de werkgroep op zich te nemen, hulp te bieden in overleg met vergunningverlener(s) en bij te dragen aan een succesvolle uitbreiding naar fase 2 van de symbiose.

Artikel 9. Inzet en acties Zeeland Seaports

Zeeland Seaports zal zich proactief inzetten om deze waterstof symbiose te helpen realiseren en mogelijke barrières voor implementatie weg te nemen.

3. Slotbepalingen

Artikel 10. Uitvoering in overeenstemming met het Unierecht

De afspraken van deze Green Deal zullen in overeenstemming met het recht van de Europese Unie worden uitgevoerd in het bijzonder voor zover de afspraken vallen onder de werking van de Europese regels met betrekking tot aanbesteding, mededinging, staatssteun en technisch normen en voorschriften.

Artikel 11. Wijzigingen

1. Elke Partij kan de andere Partijen schriftelijk verzoeken de Green Deal te wijzigen. De wijziging behoeft de schriftelijke instemming van alle Partijen.
2. Partijen treden in overleg binnen zes weken nadat een Partij de wens daartoe aan de andere Partijen schriftelijk heeft medegedeeld.
3. De wijziging en de verklaringen tot instemming worden in afschrift als bijlagen aan de Green Deal gehecht.

Artikel 12. Werkgroep

Binnen 1 maand na ondertekening van deze Green Deal organiseren Partijen een werkgroep Waterstof Symbiose die wordt gefaciliteerd door Impuls Zeeland, die wordt belast met de uitvoering van deze Green Deal.

Artikel 13. Evaluatie

1. Partijen zullen de uitvoering en werking van deze Green Deal jaarlijks voor 31 december evalueren.
2. De evaluatie zal worden verricht door de werkgroep Waterstof Symbiose en een verslag daarvan zal worden opgemaakt door Impuls in samenwerking met betrokkenen in de werkgroep.

Artikel 14. Toetreding van nieuwe partijen

1. Er kunnen nieuwe partijen toetreden tot deze Green Deal voor zover dit directe meerwaarde heeft voor de waterstof symbiose.
2. Een nieuwe partij maakt haar verzoek tot toetreding schriftelijk bekend aan Impuls. Zodra alle Partijen schriftelijk hebben ingestemd met het verzoek tot toetreding, ontvangt de toetredende partij de status van Partij van de Green Deal en gelden voor die Partij de voor haar uit de Green Deal voortvloeiende rechten en verplichtingen.
3. Het verzoek tot toetreding en de verklaring tot instemming worden als bijlage aan de Green Deal gehecht.

Artikel 15. Citeertitel

De Green Deal kan worden aangehaald als Green Deal Waterstof Symbiose Delta Regio.

Artikel 16. Nakoming

Partijen komen overeen dat de nakoming van de afspraken van deze Green Deal niet in rechte afdwingbaar is.

Artikel 17. Inwerkingtreding

1. Deze Green Deal treedt in werking met ingang van de dag na ondertekening door alle Partijen en loopt tot en met 31 december 2020.
2. Partijen nemen de uitvoering van alle in deze Green Deal genoemde afspraken zo snel mogelijk ter hand.

Artikel 18. Openbaarmaking

Deze Green Deal zal samen met andere afgesloten Green Deals openbaar worden gemaakt, onder andere in de Staatscourant, waardoor anderen kennis kunnen nemen van de gesloten Green Deals, zodat navolging hiervan kan worden bevorderd.

Aldus overeengekomen en in tweevoud ondertekend te Sluiskil op 14 maart 2016.

De Minister van Economische Zaken,

.....
H.G.J. Kamp

De Staatssecretaris van Infrastructuur en Milieu,

.....
S.A.M. Dijkema

Dow Benelux B.V.,

.....
A. van Beek

Yara Sluiskil B.V.,

.....
J. Sletten

ICL-IP Terneuzen B.V. (ICL-IP),

.....
E.A.A. Engels

Gasunie Transport Services (GTS),

.....
B.J. Hoevers

Provincie Zeeland,

.....
B.J. de Reu

N.V. Economische Impuls Zeeland (Impuls),

.....
J.D. ten Voorde

Zeeland Seaports (ZSP),

.....
J.P.D.M. Lagasse